

Реферат на тему: "Ібсен Генрік — драматург"

Генрік Ібсен

Ібсен Генріх — драматург.

Ібсен (Генріх Ibsen) — знаменитий норвезький драматург, народився в 1828 року в маленькому містечку Скіен, на березі затоки Христианиї. Він відбувається з древньої і багатой датської родини судохозяев, що переселилися в Норвегію близько 1720 р. Батько драматурга, Кнуд Ібсен, являв собою діяльну в здорову натуру; мати, — німкеня по походженню, дочка заможного скиенского торговця, — була особою строгої, сухої вдачі і вкрай набожна. У 1836 р. Кнуд Ібсен збанкрутував, і життя багатой, добре поставленої родини, круто змінилася. Колишні друзі і знайомі мало по малу стали віддалятися, пішли плітки, глузування, усякого роду позбавлення. Людська жорстокість відбилася дуже важко на майбутньому драматургу. І так уже від природи нетовариський і дикий, він тепер став ще більш шукати самоти в озлобився. Учився Ібсен в елементарній школі, де уражав учителів чудовими творами. На 16-м м. довелося Ібсен надійти в учні в аптеку прилеглого містечка Гримштадта, з населенням усього в 800 жит. Ібсен залишив без усякого жалю Скіен; він більше ніколи не повертався в рідне місто, де йому в такому ранньому віці довелося довідатися все значення і влада грошей. В аптеці, де він пробув 5 років, юнак нишком мріяв про подальше утворення й одержання докторського диплома. Революційні ідеї 1848 р. знайшли в ньому гарячого прихильника. У першому вірші своєму, захопленій оді, він оспівав угорських патріотів-мучеників. Життя Ібсена в Гримштадте ставала для нього всі більш і більш нестерпної. Він порушив проти себе суспільна думка містечка своїми революційними теоріями, вільнодумством і різкістю. Нарешті Ібсена вирішив кинути аптеку і відправився в Христианію, де йому довелося вести перший час життя повну всяких позбавлень. У Христианії Ібсен познайомився і тісно зблизився з Бьєрнсоном, що згодом став його запеклим супротивником. Разом з Бьєрнсоном, Вінї і Боттен-Хансеном, Ібсен заснував у 1851 р. щотижневую газету "Andhrimner", просуществовавшую кілька місяців. Тут Ібсен помістив кілька поем і 3-х актное драматичний сатиричний добуток "Norma". Після припинення журналу, Ібсен познайомився з засновником народного театру в Бергені, Ола-Булем, що надав йому посада режисера і директора цього театру. У Бергені Ібсен пробув 5 років і в 1857 р. переїхав у Христианію, теж на посаду директора театру. Тут він залишався до

1863 р. Женився Ібсен у 1858 р. і був дуже щасливий у шлюбному житті. У 1864 р., після довгих турбот, І. одержав письменницьку пенсію від стортингу і скористався нею, щоб поїхати на південь. Спочатку він оселився у Римі, де жив у повній самоті, потім переїхав у Трієст, потім у Дрезден і Мюнхен, відкіля їздив у Берлін, а також був присутній при відкритті Суєзського каналу. В даний час живе звичайне в Мюнхені. Перша п'єса Ібсена, більш психологічна, чим історична драма "Catilina", відноситься до 1850 р. У цьому ж році Ібсен домігся того, що була поставлена на сцені його трагедія: "Kamphojen". З тих пір він почав писати п'єсу за п'єсою, сюжети для який брав з історії Середніх століть. "Gildet pa Solhoug", шедшая в Христиани в 1856 р. — перша з драм Ібсена, що мала значний успіх. Потім з'явилися "Fru Inger til Osterraat" (1857), "Harmandene paa Helgeland" (1858), "Kongs Emnerne" (1864). Усі ці п'єси мали великий успіх і були багато разів грані в Бергені, Христиани, Копенгагені, Стокгольмі й у Німеччині. Але написані їм у 1864 р. п'єси "En Broder Nod" і особливо "Kjoerlighedens Komedie", так відновили проти нього його співвітчизників, що І. був змушений у 1864 р. залишити Норвегію. Подальші його драми "Brand" (1866), "Peer Gynt" (1867), "Kejser og Galiltoer" (1871), "De Unges Forbund" (1872), "Samfundets-Stotter" (1874), "Nora" (1880), після яке він зовсім посварився з Бьєрнсоном. Потім ще Ібсен написав: "Hedda Gabler", "Rosmersholm" і "Будівельник Сольнес". Вірша Ібсена зібрані в книжку "Digte:" (1871).

М. В.

П'єси Ібсена стали відомі в Європі порівняно недавно, але слава цього письменника виросла з поразительною швидкістю, і в останні роки критики, говорячи про вершини сучасної літератури, згадують норвезького драматурга поруч з іменами Толстого і Зола. Одночасно, однак, з фанатич. шанувальниками, у нього є настільки ж завзяті супротивники, що вважають

його успіх явищем хворобливим. Славу створили йому не історичні п'єси, написані по древнескандинавским сагах (краща з них "Воїни Гельгоlanda"), а комедії і драми із сучасного життя. Вирішальним моментом у діяльності І. є 1865 рік, коли він, у перший раз залишивши Норвегію, надіслав туди з Італії драматичну поему "Бранд". По настрою й основній ідеї сучасні п'єси І. поділяються на двох категорії: тенденційно викривальні комедії і психологічні драми. У своїх комедіях І. є фанатичним захисником цільної, самодостатньої особистості і лютим ворогом тих форм життя, що, по думці художників, знеособлюють, нівелюють сучасних людей — родини, заснованої на романічній неправді, суспільства, держави, і, глав. образом,

демократії — тиранії більшості. Загалом фабула всіх цих п'єс та сама: яка-небудь цільна особистість, чи герой героїня, вступає у боротьбу із суспільством через ідеал правди. Чим ця особистість самотніша і сильніше, тим ожесточеніше її боротьба з безвільністю і моральним незначністю людей. Зрештою особистість залишається самотньою, покинутою, зганьбленою, але не переможеною. Священик Бранд, герой фантастичної драматичної поеми у віршах, ставить метою життя досягнення внутрішньої досконалості, повної розумової волі. Заради цієї мети він жертвує особистим щастям, єдиним сином, гаряче коханою дружиною. Але зрештою його сміливий і не знаючий компромісів ідеалізм ("усі чи нічого") зіштовхується з боягузливим лицемірством духовної і світської влади; покинутий усіма, герой у свідомості своєї правоти гине один серед вічних льодів норвезьких гір.

— В обстановці більш реальній подібна ж доля випадає на частку докт. Штокмана (герой комедії "Ворог народу"). Переконавши в тім, що демократія його рідного міста, служачи на словах принципам волі і справедливості, на ділі підкоряється мотивам дрібний і безчесної, доктор Штокман збирає народну сходку в повідомляє, що зробив наступне відкриття: "самий небезпечний ворог істини і волі, ця сплетена, вільна більшість!.. Більшість ніколи не прав, — так, ніколи! Це — загальноприйнята неправда, проти який повинний повставати кожна вільна розумна людина. Хто становить більшість у кожній країні? Освічені чи люди дурні? Дурні складають страшну, переважну більшість на всьому просторі світу. Але чи справедливо, чорт забери, щоб дурні керували людьми освіченими?" Одержавши від співгромадян кличку "ворог народу", усіма покинутий і переслідуваний, Штокман заявляє в колі своєї родини, що зробив ще одне відкриття: "от чи бачите, що я відкрив: найдужчий людина в цьому світі той, хто залишається самотнім". До такого ж конфлікту доходить і Нора, родинна за духом Бранду і Штокману. — Переконавши, що родина заснована на тім, що чоловік любить у дружині тільки красиву ляльку, а не рівноправної людини, Нора, у п'єсі тієї ж назви кидає не тільки чоловіка, але й улюблених дітей, прирікає себе на повну самотність. В усіх цих п'єсах І. ставати питання: чи можливе життя по правді в сучасному суспільстві? — і вирішує його негативно. Щоб жити по правді, цільна особистість повинна стати поза родинною, поза суспільством, поза становими в політичних партій.

Художник не обмежився таким зовні викривальним відношенням у сучасності. Чи можливо при сучасних умовах життя щастя, удоволене почуття жизнерадості? — от друге питання, що ставити собі І. і на який відповідають його психологічні драми, у художнім відношенні стоящие незрівнянно вище комедій. Відповідь і отут

виходить негативний, хоча світогляд художника багато в чому радикально змінилося. Счастье неможливо, тому що щастя нерозлучне с неправдою, а сучасна людина заражена мікробом правди, лихоманкою правдолюбства, чим губить себе і ближніх. Замість гордого, романтичного Бранда, проповідником правди є тепер чудакуватий, але реально зображений Грегор Верле ("Дика качка"), що своїм злосчасної правдолюбством розбиває на очах глядачів незворушне, хоча і засноване на неправді счастье свого друга Иалмара. Неможливо счастье і тому, що ніхто не може бути самим собою, ніхто не в силах відстояти свою індивідуальність, тому що над нами тяжіє закон спадковості, і серед нас устають примари як пороків, так і чеснот наших батьків ("Примари"). Пут боргу, обов'язку, заповідані нам минулими століттями, заважають нашої жизнерадості, що, ища таємного виходу, стає розпустою. Нарешті, щастя неможливе і тому, що з розвитком культури, стаючи утонченнее розумово і морально, людство втрачає прагнення до життя, розучується сміятися і плакати ("Росмерсгольм"). До цього ж циклу психологічних п'єс відноситься "Эллида" (чи "Жінка моря") — саме поетичне з усіх добутків И., якщо не по ідеї (щополягає в тім, що почуття довіри, поваги має більше влади над серцем, ніж деспотизм любові), те, по крайньої мері, по виконанню. Вінцем же творчості И. здається нам "Гедда Габлер", єдина, бути може, його живаючи п'єса, без суспільних чи моральних схем, у якій герої діють і живуть для себе, а не правлять панщину заради авторської ідеї. У Гедде Габлер И. утілив великий декаданс удач нашого століття, коли вразливість до відтінків зовнішньої краси заслонила питання добра і зла, почуття честі замінене острахом скандалу, а любов — марними борошнами ревності. Остання за часом п'єса И. — "Будівельник Сольнес", непозбавлена автобіографічного значення, малює в символічному образі хід світового прогресу, що почався з наївної віри, продовжується наукою, а в майбутньому приведе людство до нового розумно містичному розумінню життя, до повітряного замка, побудованому на кам'яній підставі. Такі ідеї Ібсеновских п'єс, сміливі, часто сміливі, що граничать з парадоксами, але зачіпають самі інтимні настрою сучасності. Крім ідейного змісту, ці п'єси чудові, як бездоганні зразки сценічної техніки. И. повернув сучасній драмі класичні форми — єдність часу і місця, а що стосується єдності дії, то воно замінено в нього єдністю задуму, внутрішнім розгалуженням основної ідеї, на подобу незримої нервовий системи, що проникає в кожную фразу, майже в кожне слово п'єси. По силі і цілісності задуму И. мало має суперників. Він, поверх того, зовсім усунув монолог, а розмовну мову довів до ідеальної простоти,

правдивості і розмаїтості. У читанні добутку І. роблять більше враження, чим на сцені, тому що за розвитком ідеї легше стежити читаючи, чим слухаючи. Особливий прийом І. представляє його любов до символів.

Майже в кожній п'єсі основна ідея, розвиваючись у дії, втілюється в якому-небудь випадковому образі; але цей прийом не завжди вдається І., а часом, як наприклад, у "Бранде" і "Будівельник Сольнесе", вносить у п'єсу деякий безсмак. Значення І. і причину його всесвітньої слави впливає шукати в сучасності проповідуемых їм ідей. І. такий же представник безмежного індивідуалізму в літературі, як Шопенгауер і Ничше — у філософії, як анархісти — у політику. Ніхто не сумнівається в глибині й оригінальності його ідей, тільки многим здається, що вони не зігріті любов'ю до людей, що сила їх — не від Бога.

Н. Мінський.

Майже всі драми І. видані на нем. яз. під загл.: "Moderne Dramen" (3 т., Б., 1889 — 90). Багато хто з'явилися в "Nordische Bibliothek" (1, 4 — 6, 9 — 14 і 16, 1889 і сл.); у рекламской "Universal Bibliothek", а також у мейеровских виданнях для народу. Багато драм І. мають і на франц. мові ("Les Revenants", 1889; "Le Canard sauvage", "Edda Gabler", 1891 у др.). По-російському в "Артисті" надруковані його драми: "Доктор Штокман" (1891, № 15 в отд.); "Эллида" ("Жінка моря", 1891, № 14) і "Північні богатири" (1892, № 20); у "Вестн. Європи" — "Стовпи суспільства" (1892, № 7); у "Сівбу. Віснику" — "Гедда Габлер" (перев. з датського П. Ганзена, 1891, № 7); у "Петерб. Життя" 1894 р. — "Росмерсгольм". У 1891 р. почато видання "Повного зібрання драматичних добутків І.", за редакцією А. Алексеева; випуски, що вийшли, містять драми: "Гедда Габлер", "Сівба. богатири" і "Підвалини суспільства". Окремо, крім того, з'явилися: "Примари" (изд. Суворина, 1891), "Нора" (перши. П. Вейнберга, Спб., 1883; є видання 1891), "Дика качка" (1892), "Щасливець" ("Будівельник Сольнес", пров. П. Ганзена, 1893), "Ворог людства" ("Доктор Штокман", 1893), "Ингэр з Эстрота" (изд. "Усім. Библиотеки", 1893). Порівн. Vasenius, "Н. I-s. dramatiska diktning" (Гельсингф., 1879); Passarge, "Н. I." (Лпц., 1883); G. Brandes, у "Moderne Geister" (пров. у "Русск. Думки", 1887, № 9); Н. Jager; "Н. I." (Б., 1888, на ньому. Дрезд., 1890); його ж, "Н. I. og hans Voerker" (1892). На русск. яз. статті Н. Мінського ("Сівба. Вісник", 1892, 9 і 10), А. Волинського ("Сівба. Вестн." 1893); Д. Мережковского: "Дві останні драми І.: Гедда Габлер і Будівельник Сольнес" ("Новини", 1894, №№ 21, 26, 39 і 40).